proLékaře.cz | 3.11.2026

doi: 10.48095/cccsnn2026107

Kamil Henner známý i neznámý

Kamil Henner – known and unknown

Souhrn

Akademik Kamil Henner patří k nejvýznamnějším osobnostem československé neurologie 20. století. Tento článek přibližuje nejen jeho mimořádný odborný přínos, ale i základní milníky jeho života a jeho osobnost. Svou profesní dráhu Henner zahájil na I. interní klinice Ladislava Syllaby, kde se postupem času profiloval jako neurolog a vybudoval vlastní školu žáků. V roce 1937 se stal přednostou Neurologické kliniky Všeobecné nemocnice, ale jeho počáteční působení bylo výrazně ovlivněno událostmi druhé světové války, kdy se Henner i jeho spolupracovníci aktivně zapojili do odboje. Po druhé světové válce se Hennerovi podařilo z kliniky vybudovat komplexní neurologické pracoviště. Hennerova vědecká činnost byla mimořádně široká a plodná, publikoval více než 300 prací. Významný byl rovněž jeho pedagogický vliv jak pregraduální, kde zkvalitnil výuku neurologie, tak postgraduální. Vychoval celou generaci neurologů, z nichž mnozí dosáhli nejvyšších akademických funkcí. Jeho úmrtím skončila jedna epocha československé neurologie.

Abstract

Academician Kamil Henner ranks among the most prominent figures in 20th-century Czechoslovakian neurology. This article outlines not only his exceptional professional contributions, but also the key milestones of his life and his personality. Henner began his career at the First Department of Internal Medicine under Ladislav Syllaba, where he gradually established himself as a neurologist and built his own school of disciples. In 1937, he became the head of the Neurology Department at the General Hospital, but his early tenure was significantly affected by the events of World War II, during which Henner and his colleagues became actively involved in the resistance. After World War II, Henner succeeded in transforming the department into a leading center for neurology. Henner's scientific work was remarkably broad and productive; he authored more than 300 publications. His pedagogical influence was equally important – both at the undergraduate level, where he improved the quality of neurological education, and at the postgraduate level, where he trained an entire generation of neurologists, many of whom later achieved the highest academic positions. His death marked the end of an era in Czechoslovakian neurology.

Redakční rada potvrzuje, že rukopis práce splnil ICMJE kritéria pro publikace zasílané do biomedicínských časopisů.
The Editorial Board declares that the manuscript met the ICMJE "uniform requirements" for biomedical papers.

P. Havránková

Neurologická klinika a Centrum klinických neurověd, 1. LF UK a VFN v Praze

✉ MUDr. Petra Havránková, Ph.D.
Neurologická klinika a Centrum klinických neurověd
1. LF UK a VFN v Praze
Kateřinská 30
128 08 Praha 2
e-mail: petra.havrankova@vfn.cz

Přijato k recenzi: 30. 3. 2026
Přijato do tisku: 14. 4. 2026

Klíčová slova
historie neurologie – Kamil Henner – Neurologická klinika 1. LF UK a VFN v Praze

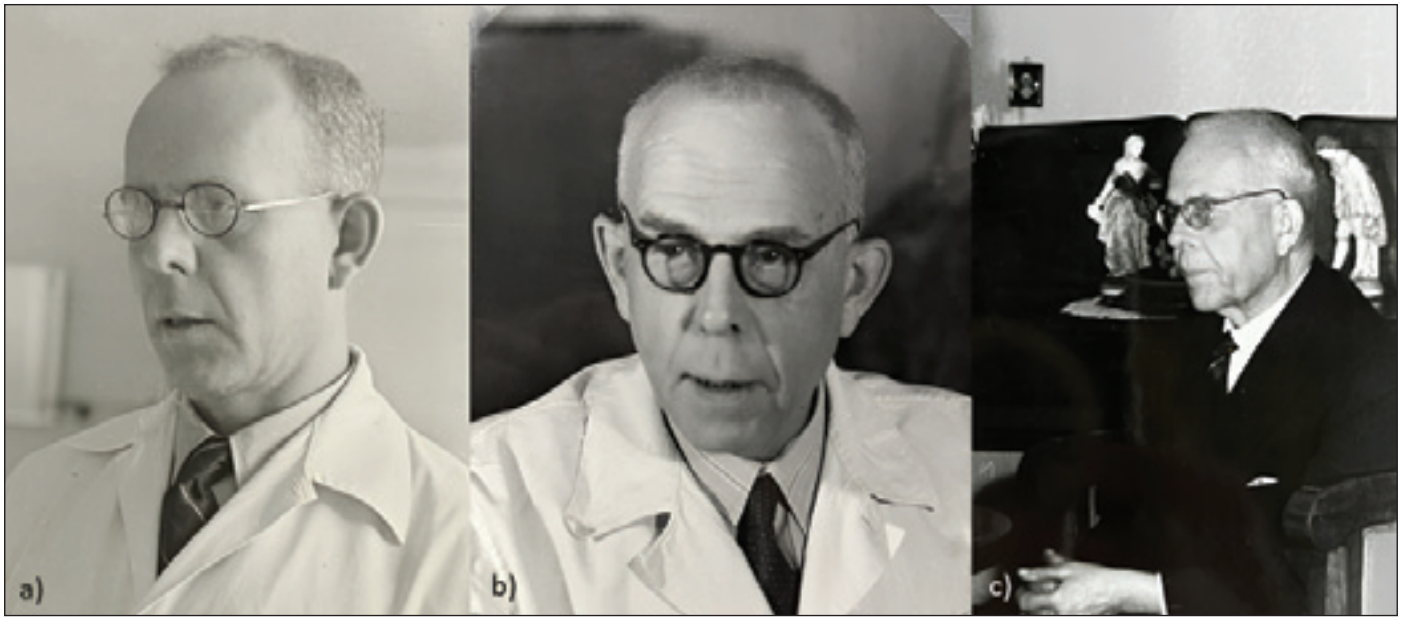
Key words
history of neurology – Kamil Henner – Department of Neurology First Medical Faculty Charles University and General University Hospital in Prague

Úvod a dětství

Akademik Kamil Henner je právem považován za jednu z nejvýznamnějších osobností československé neurologie. Nejenže vynikal mimořádnou erudicí a zásadním způsobem se zasloužil o vybudování komplexního neurologického pracoviště, ale především měl velké množství žáků, kteří dále rozvíjeli jeho odborný i lidský odkaz. Přestože jeho dílo bylo již opakovaně zpracováno, zůstává výzvou zachytit jeho osobnost v širším kontextu. Tento článek si proto klade za cíl představit Kamila Hennera nejen jako neurologa, ale také jako člověka s vyhraněnými zájmy a třeba i slabostmi, které spoluutvářely jeho profesní i životní dráhu.

Kamil Henner (obr. 1) se narodil dne 30. března 1895 v Praze. Jeho otec Kamil Henner st. (1861–1928) byl profesorem církevního práva, působil několik desetiletí na Univerzitě Karlově, dvakrát byl zvolen děkanem Právnické fakulty a ve školním roce 1914–1915 vykonával funkci rektora. Patřil k oblíbeným pedagogům a výborně přednášel [1,2]. Hennerova matka Marie, roz. Mildová (1870–1931) pocházela ze staré pražské právnické rodiny. Její otec, Josef Milde, byl známý pražský advokát [3] (obr. 2). Kamil měl dvě sestry, starší Marii, pozdější spisovatelku Marii Pujmanovou (1893–1958), v rodině zvanou Dida [3], a mladší Annu Natálii provdanou Bartošovou (1899–1921) (obr. 3).

proLékaře.cz | 3.11.2026

Obr. 1. Kamil Henner (a) v roce 1945, (b) v roce 1955, (c) v roce 1965.
Fig. 1. Kamil Henner (a) in 1945, (b) in 1955, (c) in 1965.

Obr. 2. Rodina Hennerova v listopadu 1901 (zleva otec Kamil, Anna Natálie, matka Marie, Marie a Kamil). Publikováno se souhlasem Památníku národního písemnictví v Praze.
Fig. 2. The Henner family in November 1901 (from left: father Kamil, Anna Natálie, mother Marie, Marie, and Kamil). Published with the permission of the Museum of Czech Literature in Prague.

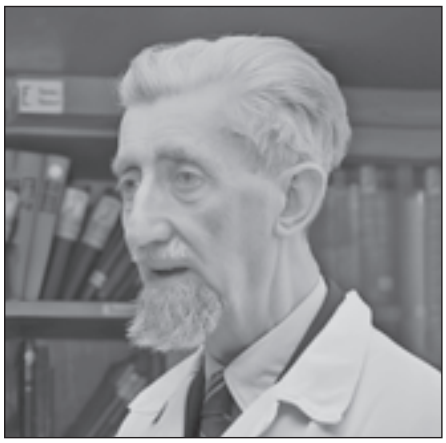
Obr. 3. Sourozenci Hennerovi v březnu 1903 (zleva Marie, Anna Natálie a Kamil). Publikováno se souhlasem Památníku národního písemnictví v Praze.
Fig. 3. The Henner siblings in March 1903 (from left: Marie, Anna Natálie, and Kamil). Published with the permission of the Museum of Czech Literature in Prague.

Studium

Kamil Henner absolvoval obecnou školu ve Štěpánské ulici a následně studoval na c. k. reálném a vyšším gymnáziu v Křemencově ulici, kde v roce 1913 maturoval s vyznamenáním [4]. Mezi jeho spolužáky patřil Vladimír Vondráček (obr. 4), který se stal jeho celoživotním přítelem a jehož vzpomínky jsou cenným zdrojem informací. Podle Vondráčka dosahoval Henner na gymnáziu vynikajících studijních výsledků, přičemž jeho zájem směřoval spíše k humanitním oborům. Rozhodnutí věnovat se medicíně, navzdory rodinné právnické tradici, učinil až během letních prázdnin po maturitě [5].

Na lékařskou fakultu Univerzity Karlovy nastoupil na podzim roku 1913, tedy krátce před vypuknutím první světové války. O tom, jak prožil válečná léta, se dochovalo jen minimum informací; z vlastnoručně psaného životopisu vyplývá, že byl v roce 1915 odveden, sloužil v Praze jako pěší voják a v roce 1917 byl definitivně superarbitrován [4]. Podle svědectví Vondráčka studium medicíny nepřerušil ani během vojenské služby a dokončil je s výborným prospěchem již

proLékaře.cz | 3.11.2026

Obr. 4. Vladimír Vondráček.
Vladimír Vondráček (1895–1978) byl univerzitní profesor, přední český psychiatr a psycholog. V průběhu svého lékařského života se věnoval i internímu lékařství a farmakologii. V letech 1939–1942 a 1945–1978 působil na Psychiatrické klinice 1. LF UK a VFN. V roce 1958–1970 byl přednostou této kliniky. V průběhu života vydal řadu knih, nejznámější z nich je patrně trilogie vzpomínek: Lékař vzpomíná (1973), Lékař dále vzpomíná (1978) a Konec vzpomínání (1988).

Fig. 4. Vladimír Vondráček.
Vladimír Vondráček (1895–1978) was a university professor and a leading Czech psychiatrist and psychologist. During his medical career, he also devoted himself to internal medicine and pharmacology. From 1939 to 1942 and from 1945 to 1978, he worked at the Psychiatric Clinic of the First Faculty of Medicine, Charles University, and the General University Hospital. From 1958 to 1970, he served as the head of this clinic. Throughout his life, he published a number of books, the best known of which is likely his trilogy of memoirs: A Doctor Remembers (1973), A Doctor Remembers Further (1978), and The End of Remembrance (1988).

Obr. 5. Ladislav Syllaba.
Ladislav Syllaba (1868–1930) byl významný český internista, od roku 1909 řádný profesor vnitřního lékařství. Během první světové války působil jako primář záložních nemocnic v Praze a Terezíně. V letech 1919–1930 jako přednosta I. interní (lékařské) kliniky Všeobecné nemocnice. Kromě jaterních chorob se velmi věnoval i nemocem nervovým, byl autorem několik desítek publikací s neurologickou tématikou, byl členem zahraničních neurologických společností. Na počátku 20. let se věnoval výzkumu epidemické encefalitidy, která tehdy sužovala svět. Kamil Henner ho uváděl jako svého mentora. Byl svobodným zednářem (velmistr národní lóže). Jeho syn Jiří Syllaba byl též lékař a profesor vnitřního lékařství.

Fig. 5. Ladislav Syllaba.
Ladislav Syllaba (1868–1930) was a prominent Czech internist and, from 1909, a full professor of internal medicine. During World War I, he served as chief physician at reserve hospitals in Prague and Terezín. From 1919 to 1930, he was head of the First Internal (Medical) Clinic at the General Hospital. In addition to liver diseases, he devoted considerable attention to neurological disorders; he authored several dozen publications on neurological topics and was a member of international neurological societies. In the early 1920s, he devoted himself to research on epidemic encephalitis, which was plaguing the world at the time. Kamil Henner referred to him as his mentor. He was a Freemason (Grand Master of the National Lodge). His son, Jiří Syllaba, was also a physician and professor of internal medicine.

v roce 1919 [3]. Promoce se nicméně uskutečnila až 12. února 1921 „sub summis auspiciis" ve velké aule Karolina, tedy slavnostní formou určenou absolventům s mimořádnými studijními výsledky, konanou pod záštitou a s předáním daru od hlavy státu [6]. Při této příležitosti přednesl Henner promoční přednášku na téma „Vztahy histrionství k hysterii" a celá akce byla podle Vondráčka velkou společenskou událostí. Text jeho přednášky byl následně publikován ve Zprávách Univerzity Karlovy a ve Sborníku lékařském [7].

I. interní klinika

Na své první místo po ukončení studia medicíny nastoupil Kamil Henner dne 1. května 1919, stal se demonstrátorem na I. interní (lékařské) klinice Ladislava Syllaby (obr. 5) [4], kam docházel již za studií [8]. Krátce po Kamilově nástupu potkala Hennerovu rodinu velká tragédie. Dne 12. září 1921 umírá na I. interní klinice po otravě barbituráty v sebevražedném úmyslu mladší Hennerova sestra Anna Natálie Bartošová [8] (obr. 6). Janu Bartošovi (1893–1946, český dramatik a publicista), manželovi Anny Natálie, věnoval Jaroslav Seifert jednu kapitolu ve své knize Všecky krásy světa, kde se krátce zmiňuje i o jeho manželství s Annou [9]. Lze předpokládat, že smrt sestry Kamilem velmi otřásla; měl ji údajně velmi rád [6]. Zajímavé je, že v Hennerově archivu nebyla nalezena žádná fotografie Anny ani zmínka o ní [10]. Naproti tomu v archivu jeho sestry Marie Pujmanové byla fotografií celá řada, včetně parte či posmrtného fota [11].

V únoru 1921 se stal Henner na I. interní klinice nehonorovaným a od roku 1922 honorovaným asistentem [12]. Po promoci patrně řešil existenční potíže, i když Hennerova rodina nebyla původně špatně finančně situována. V průběhu první světové války se však situace zhoršila, a proto Henner koncipoval dopis Ladislavu Syllabovi s prosbou o honorování svého místa. Koncept dopisu se dochoval v archivu Kamila Hennera, jestli byl nakonec odeslán, není známo. Nicméně v něm poměrně podrobně líčí svou finanční situaci a zároveň poukazuje na svou usilovnou práci a na to, že ti, kteří nastoupili po něm, jsou na tom lépe [13]. Dotyčné kolegy přímo nejmenuje, ale z kontextu a počátečního písmena příjmení (P) lze usuzovat, že jedním ze zmiňovaných mohl být Bohumír Polland (1891–1967), rentgenolog kliniky, na kterého vzpomíná i Vladimír Vondráček ve svých pamětech [8].

Na klinice se Kamil Henner nejprve věnoval jak interní medicíně (byl mu svěřen ambulantní interní provoz kliniky [6]), tak neurologii, od roku 1923 již jen výhradně neurologii [4]. Hned v roce 1923 Ladislav Syllaba přizval Hennera jako neurologického konziliáře k lůžku JUDr. Aloise Rašína (1867–1923), který utrpěl průstřel hrudní míchy při atentátu, a po 44 dnech na toto zranění zemřel [14].

proLékaře.cz | 3.11.2026

Opustila nás drahá naše

ANNA NATALIE BARTOŠOVÁ,

rodem HENNEROVÁ.

Skonala po krátké nemoci dne 12. září 1921 v 10. hod. večerní ve věku 22 let.

Pohřeb se koná v pátek, 16. září t. r. z vyšehradského chrámu po zádušních službách božích o 10½ hod. dopol.

J. U. Dr. KAMIL HENNER, MARIE HENNEROVÁ, rodem MILDOVÁ, matka

J. U. Dr. JAN BARTOŠ, choť

ANNA BARTOŠOVÁ, jeho matka

MARIE PUDMANOVÁ, rodem HENNEROVÁ,

M. U. Dr. KAMIL HENNER,

Obr. 6. Anna Natálie Bartošová rozená Hennerová: foto a parte. Publikováno se souhlasem Památníku národního písemnictví v Praze.

Fig. 6. Anna Natálie Bartošová, née Hennerová: photograph and obituary. Published with the permission of the Museum of Czech Literature in Prague.

Dne 15. června 1927 se Henner habilitoval, ještě z neuropatologie (až později byl díky Hennerovi změněn název na choroby nervové – neurologii) [15,16]. Název jeho habilitačního spisu (dle Hennerova vlastnoručního životopisu) zněl: Příznaky vznikající z nadměrné činnosti mozečku – studie pokusné a klinické (398 stran) [4]. Podle některých pozdějších pramenů.

Po habilitaci zůstal Kamil Henner na I. interní klinice jako asistent a vedoucí neurologické pracovní skupiny, ve které soustředil své první spolupracovníky a žáky. Dne 28. února 1933 byl jmenován mimořádným profesorem, přičemž i nadále působil na I. interní klinice [18].

Hennerova neurologická klinika před 2. světovou válkou

Na I. interní klinice zůstal Kamil Henner až do roku 1937. Ukončení jeho působení souviselo se zásadní personální změnou v čele české neurologické kliniky. Na podzim roku 1936 odešel na odpočinek přednosta Ladislav Haškovec (1866–1944, profesor neuropatologie, zakladatel první české neurologické kliniky) [19] a hledal se jeho nástupce. Prozatímně byl pověřen vedením kliniky blízký spolupracovník Haškovce, Jan Šebek (1895–1959, profesor neurologie), který patrně předpokládal, že kliniku převezme [16]. Komisí byl ale nakonec zvolen Kamil Henner, jehož vědecká erudice i vlastní skupina žáků komisi patrně imponovala.

Vedení kliniky se Henner ujal dne 1. října 1937. Neurologická klinika byla v té době prostorově rozptýlena na několika místech Prahy, což komplikovalo její činnost: ambulantní složka sídlila v chorobinci na Karlově (Ke Karlovu 453/1, Praha 2, nyní Policejní muzeum), 600 chronických lůžek klinice náleželo v Masarykových domovech v Krči (Vídeňská 800 Praha 4, nynější Fakultní Thomayerova nemocnice) a s Hennerovým nástupem se ke klinice připojilo 12 akutních neurologických lůžek a ambulance na I. Interní klinice (U Nemocnice 2, Praha 2, Josefínský trakt, hlavní areál Všeobecné fakultní nemocnice) [4,16]. Již od počátku věnoval Henner vedení kliniky mimořádné úsilí a energii, jak vzpomíná, jako by vše ostatní přestalo existovat. I soukromý život ustoupil do pozadí [6].

Henner a okupace

Necelý rok po převzetí kliniky byl Kamil Henner spolu se svými spolupracovníky vystaven zatěžkávací zkoušce. Po odchodu části převážně mužského německého personálu z Všeobecné nemocnice v rámci předmnichovské krize vyzval ministr zdravotnictví prof. Stanislav Mentl české profesory k převzetí některých německých klinik, k čemuž došlo 26. září 1938. Henner a jeho kolegové převzali péči o pacienty německé neurologické kliniky a starali se o ně až do 31. října 1938, po podpisu Mnichovské dohody němečtí lékaři vrátili a kliniky byly opět předány do jejich správy [20].

V prosinci 1938 získala Hennerova klinika po přesunu vojenské nemocnice do nového areálu ve Střešovicích (U Vojenské nemocnice 1200/1, Praha 6, dnes Ústřední Vojenská nemocnice) další lůžkovou kapacitu, konkrétně 40 lůžek v budově bývalé divizní nemocnice na Karlově náměstí (Karlovo nám. 504/36, Praha 2, nyní III. interní klinika 1. LF UK a VFN) [16].

Zásadní zlom však přinesly události 17. listopadu 1939, kdy německá okupační moc uzavřela české vysoké školy. Neurologická klinika tak ze dne na den přestala existovat a Henner byl nucen pokračovat už jen jako vedoucí lékař českého neurologického oddělení. V roce 1943 muselo oddělení opustit své prostory v divizní nemocnici a odstěhovat se do bývalého zubního ambulatoria ve Viničné ulici 9 (dnes součást Neurologické kliniky 1. LF UK a VFN) [16]. Zároveň téhož roku přišlo i o svá chronická lůžka v Masarykových domovech (které zabrala německá branná moc) [16] a náhradou byla zřízena chronická lůžka v Nových Vysočanech (K Moravině 343/6, Praha 9) [21].

Henner i jeho spolupracovníci se v průběhu okupace vydatně zapojili do ilegální činnosti, chránili občany protektorátu před totálním nasazením v Říši, psali falešné posudky, pomáhali rodinám zatčených a popravených aj. [21–23]. Krátce po skončení války bylo v roce 1946 v Časopisu lékařů českých otištěno emotivní líčení české dívky, která popsala svou snahu uniknout před totálním nasazením v říši a zdůraznila významnou pomoc ze strany Kamila Hennera [24].

Od roku 1942 byl Henner spolu s některými kolegy zapojen i do činnosti širšího přípravného Revolučního národního výboru. Od konce roku 1944 se podíleli na přípravách převzetí koncentračního tábora v Terezíně [4]. Jejich zásluhou se čeští lékaři dostali do tábora ještě před koncem války [25]. Na sklonku války, již v noci z 5. na 6. května, Henner spolu s třemi mladšími kolegy (Františkem Pleskotem, Evženem Ponč ou a Vladimírem Loučkou) obsadil německou neurologickou kliniku (Kateřinská 30, Praha 2, nynější Neurologická klinika 1. LF UK a VFN) vedenou Kurtem Albrechtem. O Albrechtovi se pak tradovalo, že ještě několik dní střílel po českých neurolozích z věže kliniky. To ale zřejmě neodpovídalo skutečnosti [26].

Během celého květnového povstání se Kamil Henner choval velmi neohroženě. Navzdory probíhajícím bojům pokračoval v lékařské činnosti, a i přes střelbu denně docházel z domu ve Štěpánské ulici, kde bydlel, na své pracoviště ve Viničné ulici [23,25,27].

proLékaře.cz | 3.11.2026

Hennerova neurologická klinika po 2. světové válce

Zabráním německé neurologické kliniky vzniká Hennerova klinika v takovém rozsahu, v jakém ji známe dnes, s lůžkovým fondem ve dvou budovách – v Kateřinské ul. 30 a ve Viničné ul. 9. V květnu 1945 se Kamil Henner stal jejím přednostou (obr. 7) a dne 6. října 1946 i řádným profesorem neurologie se zpětnou účinností od 1. května 1939. V červnu 1945 zahájil výuku neurologie přednáškou České lékařství za války, kde shrnul své válečné zkušenosti [22].

V roce 1951 se Henner stal vedoucím katedry neurologie a psychiatrie, po rozdělení kateder v roce 1952 vedoucím katedry neurologie. Od listopadu 1954 byl řádným členem Československé akademie věd (tj. akademikem) a získal titul doktora věd (DrSc.). Byl členem vědeckých rad jak ministerstva zdravotnictví, tak Fakulty všeobecného lékařství a Univerzity Karlovy [4,17].

V poválečné době zaznamenala klinika velký rozmach. Postupně vznikla specializovaná oddělení – nejprve samostatné neuroinfekční oddělení, později oddělení dětské neurologie a samostatné rehabilitační oddělení [4,5]. V roce 1947 byla založena elektroencefalografická laboratoř a díky Janu Jiroutovi (1912–2001, profesor neurologie, neuroradiolog, předseda Evropské neuroradiologické společnosti) také neuroradiologické pracoviště [4]. Klinika disponovala rozsáhlou poliklinickou částí, včetně specializovaných ambulancí, rehabilitační stanice, fyzikální terapie, laboratoře a rentgenového pracoviště [5]. Stážovaly zde každý rok desítky externistů, jejichž jména jsou dodnes zaznamenána v ručně psané knize [28].

V roce 1950 klinikou prošlo 3 500 nemocných měsíčně disponovala 168 lůžky a měla pobočku pro léčbu chronických nemocí v Mariánských lázních [4].

Představu, jak klinika vypadala a jak pracovala o pár let později – v roce 1955, si můžeme udělat z článku Jiřího Vítka (1901–1974, profesor neurologie, blízký Hennerův spolupracovník) k Hennerovým 60. narozeninám: „Kromě vlastní lůžkové části, je tu samostatné oddělení neuroinfekční a dětské neurologie. Má rozsáhlé ambulance (kolem 4 000 výkonů měsíčně) i speciální ambulance pro onemocnění záchvatovitá, dětskou neurologii, pro choroby extrapyramidové, pro roztroušenou sklerosu, pro psychoneurosy, pro diskogenní choroby a má svou samostatnou rehabilitační stanici. Laboratoře elektrotherapeutická a elektrodiagnostická

Obr. 7. Hennerův kolektiv v roce 1945 – první řada zleva: Zdeněk Miřatský, Marie Kopáčková, Kamil Henner, sestra Šimková, druhá řada zleva: Oldřich Starý, Karel Obrda, Jan Jirout, Libuše Fučíková, Václav Piťha a Miroslav Šercl. Publikováno se souhlasem Archivu Akademie věd.

Fig. 7. Henner's team in 1945 – front row, from left: Zdeněk Miřatský, Marie Kopáčková, Kamil Henner, nurse Šimková; second row, from left: Oldřich Starý, Karel Obrda, Jan Jirout, Libuše Fučíková, Václav Piťha, and Miroslav Šercl. Published with the permission of the Academy of Sciences Archive.

je vedle klasických metod vybavena chronaximetrií, elektromyografií a elektroencefalografií. Klinika vlastní svou laboratoř serologickou, likvorologickou a biochemickou. Chloubou kliniky je též neobyčejně vyspělá roentegenová laboratoř diagnostická a therapeutická." [23].

Fond budov neurologické kliniky však nebyl příliš uspokojivý. Velké hygienické a provozní nedostatky měla především budova ve Viničné ulici. Proto se Henner v roce 1964 pokusil o přestěhování kliniky do modernější budovy, jmenovitě Kliniky tuberkulosy (Kateřinská 19, Praha 2), ale tento pokus nebyl úspěšný. Z Hennerova dopisu Zdravotní komisi UNV Praha vyplývá, že budova ve Viničné ulici byla již tehdy skutečně pro lůžkové oddělení krajně nevyhovující – neměla výtah, centrální topení ani teplou vodu [29]! Nicméně součástí Neurologické kliniky 1. LF UK a VFN je s částečnou modernizací dodnes.

Kromě klinické práce Henner provozoval soukromou praxi. V roce 1962 tehdejší děkan Fakulty všeobecného lékařství UK Oldřich Starý (1914–1983, profesor neurologie, v letech 1966–1969 rektor UK), mimochodem Hennerův žák a spolupracovník, prohlásil, že soukromé praxe již nebude dále trpět, a Henner tak musel tu svou ukončit [14]. Zda ho to mrzelo, či si oddechl, se už asi nedozvíme.

V březnu 1965 Henner v pilné práci oslavil své 70. narozeniny, což byl věk, kdy přednosta kliniky běžně předával žezlo svému následovníkovi. Stalo se tak i v případě Kamila Hennera. Dne 1. září 1965 odešel na odpočinek a vedení kliniky se ujal Oldřich Starý. S klinikou však Henner zůstal nadále v úzkém kontaktu a pokračoval ve vědecké i klinické práci až do své smrti.

Henner a neurologie

Kamil Henner měl od počátku kariéry možnost učit se od velkých osobností medicíny. Jeho přednosta na I. interní klinice Ladislav Syllaba byl nejen výborným internistou, ale i neurologem, o čemž svědčí i několik desítek prací s neurologickou tématikou. V mezinárodním měřítku byl jeho největším učitelem francouzský neurolog Jean-Alexandre Barré (1880–1967). Obecně byla Hennerovi nejbližší frankofonní neurologická škola (Francie, Belgie, Rumunsko) [14].

Z klinického pohledu měl Henner některé úzce profilované názory: například nenáviděl morfin, vysoce si cenil barbituráty a jako analgetiku věřil nejvíce aspirinu. Také věřil v léčebné účinky sloučenin boru při léčbě

proLékaře.cz | 3.11.2026

epilepsie [14]. Opakovaně byla popisována jeho dojemná péče o nemocné [6,7,14].

Jako lékař byl vzhledem ke svým schopnostem velmi vyhledáván. Léčil mnoho známých osobností, mimo jiné i prezidenta Edvarda Beneše [14]. Tato péče je zdokumentována v dobovém filmovém týdeníku, kde je Henner zachycen, jak se prochází zahradou prezidentovy vily v Sezimově Ústí [30].

Již ve 20. letech na I. interní klinice Henner shromáždil své první spolupracovníky a žáky do neurologické pracovní skupiny. Jedněmi z prvních byli Jiří Vítek, Václav Piťha jr. (1908–1974, profesor neurologie) a Milada Picková (roz. Steinová), (1908–1944, oběť holokaustu) [18]. Paralelně k tomu existovala škola kolem Ladislava Haškovce, která původně zajišťovala i kompletní neurologickou výuku studentů medicíny [19]. Tyto dvě školy splynuly poté, co se Kamil Henner na podzim 1937 stal přednostou neurologické kliniky [14].

Henner začal přednášet studentům ve školním roce 1927–1928, poté, co byl habilitován. Název první přednášky zněl Všeobecná neurologie s praktickým cvičením (3 h týdně, čas podle úmluvy, v posluchárně kliniky prof. Syllaby) [31]. Naopak naposledy přednášel téměř o 40 let později ve školním roce 1966–1967 [32]. U studentů byl prý velmi oblíben [14], byl výborným přednášejícím (podobně jako jeho otec) a dokázal své posluchače zaujmout. Zároveň prosadil neurologii jako jeden z hlavních a velkých oborů ve výuce [14]. Snažil se o výuku praktickou, a tak již před reformou studia medicíny vyučoval praktická cvičení pro mediky v malých skupinkách [4].

Hennerovo vědecké zaměření v neurologii bylo široké. Na počátku své neurologické kariéry se snažil prohloubit tehdejší neurologické vyšetřování i chorobopis a postupně zavádět nové vyšetřovací a léčebné metody [7]. V roce 1921 publikoval své první práce o semiologii parkinsonských syndromů a onemocnění mozečku [33]. V roce 1926 spolu se Syllabou popsali jako první na světě syndrom ataxia teleangiectasia [34].

V klinické praxi se velmi pečlivě věnoval vyšetřování mozečkových funkcí, které do té doby byly vyšetřovány jen okrajově. Citované byly především Hennerova antiteze cerebeloextrapyramidová, publikovaná poprvé v Revue neurologique v roce 1925 [7], a jeho objev farmakologické diferenciace hypofunkčních a hyperfunkčních mozečkových syndromů pomocí alkoholu, skopolaminu a bulbokapninu [35]. Proslulý byl také jeho výzkum toxického vlivu alkoholu na zdravé dobrovolníky (mediky), kde prokázal zánikový mozečkový syndrom po požití. Nemocniční lékárna prý tehdy na Hennerovo oddělení dodávala kvalitní brandy [33]. Z těchto pokusů měl existovat i filmový záznam, natočený firmou bratří Deglové, bohužel dodnes nenalezený. V Hennerově monografii najdeme alespoň ilustrace se sériemi filmových záběrů demonstrujících projevy ataxie. Další filmový dokument, který byl natočen i s Hennerovým komentářem v roce 1963, byl o dominantní mozečkové hemisféře [23]. Velký věhlas přinesly Hennerovi práce o epidemii klíšťové encefalitidy počátkem 50. let v Rožňavě na Slovensku [35]. Věnoval se i epilepsii a usiloval o humánní přístup k těmto pacientům. Byl nepřítelem boxu, vystupoval proti zbytečným úrazům hlavy a potažmo mozku při boxu [36]. Jeho zájmem ve vyšším věku byla roztroušená skleróza, podařilo se mu shromáždit soubor téměř 2 000 pacientů, u kterých byly zpracovány detailní klinické údaje [35]. Věnoval se i funkčnímu postižení nervového systému. Podrobněji najdeme shrnutí Hennerovy vědecké činnosti v článku prof. Elišky Klimkové-Deutschové k jeho nedožitým 80. narozeninám [37].

Kamil Henner celkem publikoval přes 300 prací [17,35]. Kromě češtiny publikoval ve francouzštině a němčině [33]. Věnoval velkou pozornost též učebním textům. Vydal první českou učebnici neurologie pro ošetřovatelky a první českou učebnici speciální neurologie [38], která se dočkala několika vydání a několik desítek let sloužila jako hlavní učebnice pro neurology i studenty medicíny.

Jak bylo uvedeno výše, Hennerovi byla nejblíže neurologie frankofonních zemí. V roce 1925 a 1927 absolvoval dva studijní pobyty ve Francii [4]. Zde byli jeho mentory velikáni francouzské neurologie: Joseph Babinski (1857–1932), George Guillaine (1876–1961) a Jean-Alexandre Barré (1880–1967) [39]. V roce 1947 navštívil neurologické kliniky v Londýně a v Oxfordu [23] a o rok později podnikl s manželkou cestu po neurologických pracovištích v USA a v Kanadě [23]. Zde přednášel a dle Vondráčka měl úspěch – „Ukázal Americe jinou neurologii, evropskou, hennerovskou, se špendlíkem a kladívkem" [14].

Za svou více než 40letou neurologickou kariéru se samozřejmě zúčastnil i desítek (nebo spíše stovek) odborných akcí. Jednou z prvních akcí byl v roce 1925 světový neurologický kongres v Paříži, kde přednesl hned tři sdělení (obr. 8) [4]. O 40 let později, v roce 1965, vedl početnou skupinu českých neurologů na 8. mezinárodní kongres neurologický v Římě [40].

Hennerovo členství ve společnostech, redakcích a ocenění

V roce 1919 stál spolu s Antonínem Heverochem, Vladimírem Vondráčkem a dalšími u zrodu Purkyňovy společnosti pro výzkum duše a nervstva. Byl členem a posléze i čestným členem České lékařské společnosti Jana Evangelisty Purkyně (ČLS JEP). Byl opakovaně předsedou Neurologické společnosti ČLS JEP [5]. Též byl členem řady zahraničních odborných společností: francouzských Société de neurologie (1934), Société des Hôpitaux de Paris, amerických American Neurological Association a National Multiple Sclerosis Society, polského Towarzystwa neurologów i psychiatrow polskich. V roce 1962 byl jmenován viceprezidentem World Federation of Neurology [14].

Od roku 1938 byl součástí redakční rady (řadu let i jejím předsedou) časopisu Neurologie a psychiatrie československá (později Československá neurologie, nyní Česká a slovenská neurologie a neurochirurgie) [4,5,17]. Mnoho let byl též členem redakční rady Časopisu lékařů českých. Byl členem redakce časopisů World Neurology, Excerpta Medica nebo Journal of Neurological Sciences.

V roce 1947 obdržel čestný doktorát Univerzity d'Aix-Marseille. Za záslužnou činnost v odboji byl téhož roku vyznamenán Československým válečným křížem 1939–1945, 30. dubna 1955 byl dekorován Řádem práce a v roce 1956 obdržel i medaili Jana Evangelisty Purkyně [25,35].

Hennerovi žáci

To, co po výjimečném lékaři zpravidla zůstává, jsou jeho žáci. V tomto ohledu Kamila Hennera patrně dosud nikdo na poli neurologie nepřekonal. Vyjmenovat všechny jeho žáky je prakticky nemožné. Dovolím si proto pouze odkázat na článek o Hennerově škole, který vyjde v některém z dalších čísel tohoto časopisu, a krátce citovat ze vzpomínek Vladimíra Vondráčka:

„Do roku 1965 z Hennerovy školy vzešlo deset univerzitních profesorů, řada docentů, přednostů neurologických klinik, členů korespondentů Akademie věd, vedoucích vědeckých pracovníků, primářů neurologických oddělení a stovky českých neurologů." [5]. Mezi Hennerovy habilitované žáky

proLékaře.cz | 3.11.2026

řadím tyto (v abecedním pořadí): František Hanzal, Jaromír Hrbek, Jan Jirout, Bedřich Roth, Zdeněk Servít, Oldřich Starý, Miroslav Šercl, Jiří Šimek, Jiří Vítek a Josef Vymazal [14].

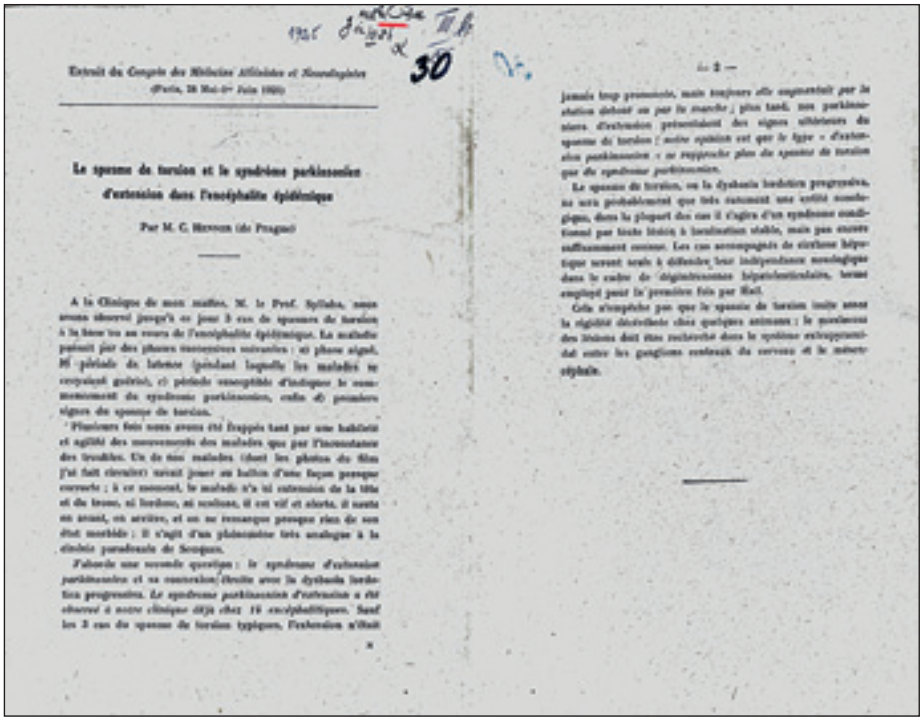
Kolektiv, oslavy narozenin

Jak píše Vladimír Vondráček ve svých pamětech a Svatopluk Káš (1929–2014, neurolog, spisovatel) ve svých medicínských historkách, Henner měl smysl pro humor a rád dělal různé vtípky. Mladší kolegy laskavě oslovoval „Ládíčkové a Milunky". Byl mezi nimi oblíben, o čemž svědčí mimo jiné dopisy nalezené v archivu, kde mu přejí brzké uzdravení z nemoci, nemohou se dočkat společných vizit anebo děkují za pozvání na různé oslavy a oznamují, že se dostaví v hojném počtu [41]. Henner si totiž velmi potrpěl na kolektivní zábavu na klinice. Informace o těchto akcích najdeme například v nepublikovaných pamětech Ivana Lesného (1913–2002, profesor, dětský neurolog, Hennerův žák) [42]. Dokud byl kolektiv ještě malý, zval Henner kolegy i k sobě domů. Oslavy narozenin byly vždy výborně organizované, se spoustou dobrého jídla a pití [42] a obsahovaly kulturní vložky – písně, básně i divadelní představení. Účast všech členů kliniky byla samozřejmostí, což dokládají přeplněné posluchárny a sály (obr. 9) [27,42,43].

Vzhled, povahové vlastnosti, vystupování a záliby

Dle vzpomínek byl Henner střední postavy, s typickým „mildovským" nosem s úzkými průduchy a velkou vzdáleností mezi nosem a horním rtem. Byl levák a jeho rukopis byl obtížně čitelný. Měl výbornou paměť a veliký jazykový talent, mluvil výborně francouzsky, anglicky, dobře německy a později se ještě naučil italsky. V době gymnaziálních studií se zajímal hlavně o literaturu a divadlo. Z domova měl výbornou společenskou výchovu.

Dovedl na lidech objevit komickou stránku a v soukromí je napodoboval a vtipně žertoval. Nikdy však nikoho neurážel, nikomu neškodil a dokázal se lidí zastat [8]. Byl výborný řečník, schopný mluvit spatra [6], který dovedl strhnout své posluchače k nebývalému zájmu [35]. Byl nesmírně tvrdohlavý a nedal se přesvědčit, zvláště ne od někoho mladšího [14]. V prvé polovině svého života měl zlozvyk chodit všude pozdě, se zpožděním jedné i dvou hodin. V pozdějších letech byl naopak velmi přesný a všude chodil včas [14]. Co se týče alkoholu, měl rád sladká bílá francouzská vína, málo snesl a po aperitivu se obyčejně rozjařil.

Extrait du Congrès des Médecins Aliénistes et Neurologistes

(Paris, 28 Mai-6e Juin 1925)

Le spasme de torsion et le syndrome parkinsonien d'extension dans l'encéphalite épidémique

Par M. C. Henner (de Prague)

Obr. 8. Jedno ze sdělení K. Hennera na neurologickém kongresu v Paříži v roce 1925. Publikováno se souhlasem Archivu Akademie věd.

Fig. 8. One of K. Henner's presentations at the neurology congress in Paris in 1925. Published with the permission of the Archives of the Academy of Sciences.

Jeho celoživotní zálibou byl lov, zvláště jarní lov sluk [6] a lov srnců [44]. Měl pronajatý revír v Rovném u Řípu, později v Bubovicích u Karlštejna a v okolí Sv. Jana pod Skalou [14,44]. Dle Vondráčka býval před lovem rozčilen, zda srnce složí, a tak si brával několik hodin před akcí Hysteps (fenobarbital) pro uklidnění. Jednou si ve spěchu místo Hystepsu vzal projímadlo a čekání na srnce skončilo zcela jinak, než si představoval [14]. Henner měl nějakou dobu i psa Čikiho, foxteriéra, který ho možná na lovy doprovázel a jehož fotka byla nalezena ukrytá v honebním lístku [13,44].

Zvláštní byl jeho vztah k automobilismu. Autům prý vůbec nerozuměl a ani rozumět nechtěl. Řídit začal asi v roce 1927, jezdil bez nehody. Drobné přestupky mu dopravní strážníci zpravidla promíjeli, neboť ho znali, léčil je nebo členy jejich rodin. Jezdil odvážně a rázně, až to při rozjíždění přibilo člověka na opěradlo, a také rád prudce brzdil [14]. Během svého života měl jen dva vozy. První byla „fordka" ještě s dřevěnými prvky, které říkal Rozinanta. Údajně z ní v posledních letech Hennerova vlastnictví rostla houba (vzpomínky prof. MUDr. Josefa Vymazala ml.). Druhý vůz, Škoda Octavia, dostal k 65. narozeninám 30. března 1960. Na tento vůz se údajně složili spolupracovníci z kliniky (pro představu – Octavia tehdy stála 30 000 Kčs a průměrná mzda byla 1 300 Kčs).

Jaký byl běžný denní rozvrh Kamila Hennera? Ze současného pohledu poměrně zajímavý. Zde opět nechme vzpomínat Vladimíra Vondráčka: „Na kliniku do Kateřinské ulice ze Štěpánské, kde bydlel, jezdil vlastním autem, aby ho lidé na ulici nechytali (byl příliš známá osobnost) a zbytečně nezdržovali. Na klinice byl do večera, vracel se někdy po osmé večer nebo ještě později. Přes den vypil několik litrů čaje černého jako saze. Přitom kouřil jednu cigaretu za druhou, ale myslím, že kouř nevdechoval. Jeho klinické vizity byly nevypočitatelné, neměl stanovený termín." [14]. Doma ho pak čekala soukromá ordinace, objednací doba byla 3–6 měsíců. Pacienti někdy odcházeli až po půlnoci. V noci ještě doma četl, diktoval své ženě asi do dvou hodin do rána, pak uléhali. Byl ostře proti volným sobotám ve zdravotnictví.

A jak Henner trávil chvíle odpočinku a volna? Asi do konce 40. let jezdil do rodinné vily v Potštejně, kde se scházel s rodinou své sestry Marie Pujmanové. Později jezdil do Hostimi u Berouna, kde měl chalupu,

proLékaře.cz | 3.11.2026

Obr. 9. Oslava 60. narozenin Kamila Hennera: (a) Program slavnostního klinického semináře, u pultu stojí Alois Masák, Hennerův žák (1913–1983, primář neurologie v Pardubicích); (b) pohled do publika: první řada zleva – Oldřich Starý, Václav Vojta, Karel Lewit, Karel Obrda, Eliška Klimková – Deutschová (fotografie z pozůstalosti prof. MUDr. Josefa Vymazala st.).

Fig. 9. Celebration of Kamil Henner's 60th birthday: (a) Program for the ceremonial clinical seminar; standing at the lectern is Alois Masák, Henner's student (1913–1983, head of the neurology department in Pardubice); (b) View of the audience: front row, from left – Oldřich Starý, Václav Vojta, Karel Lewit, Karel Obrda, Eliška Klimková – Deutschová (photograph from the estate of Prof. MUDr. Josef Vymazal Sr.).

které říkal „Skorka" (neboli „Skoro to, co jsme chtěli") [14]. Zval si tam četné hosty i pracovníky kliniky, ale bez pozvání ho údajně nesměl nikdo vyrušit.

Manželka – Jarmila Hennerová

Vladimír Vondráček v jednom ze svých oslavných článků o Hennerovi napsal, že za Kamilem, stejně jako za každým úspěšným mužem, stojí žena, která mu úspěchy umožnila. Měl samozřejmě na mysli Hennerovu manželku Jarmilu. Tato výjimečná dáma si zaslouží více pozornosti, protože ač byla celý život zastíněna svým manželem, byla i ona výraznou osobností a její zásluhy jsou nesporné [45].

S ošetřovatelkou Jarmilou Rösslerovou se Henner seznámil krátce po svém nástupu na I. interní klinice. V lednu 1924 ji pojal za manželku a žil s ní v harmonickém, bezdětném manželství až do své smrti (obr. 10) [6].

Zajímavé je, že zpočátku neměla Jarmila příliš kladný vztah k jednomu z největších přátel Kamila Hennera, k Vladimíru Vondráčkovi. Vyplývá to z Vondráčkova dopisu Hennerovi z roku 1924, kde píše, jak ho to mrzí [41]. Později se ale jistě spřátelili, protože obě rodiny se stýkaly minimálně do konce života Kamila Hennera.

Jarmila Rösslerová se narodila dne 10. srpna 1899 ve Frýdku, měla dvě vlastní sestry (Andělu a Miladu) a čtyři nevlastní starší bratry (společná matka) [46]. Sestra Milada se bohužel krátce před Jarmilinou svatbou zabila pádem z koně [14]. Jarmila po absolvování Vyšší hospodářské školy povolání žen nastoupila i přes počáteční protesty rodiny na první českou ošetřovatelskou školu v Praze II, Ječná 4 [45]. Na škole byla velmi kladně hodnocena, a tak ihned po skončení studia dostala místo na I. interní klinice Ladislava Syllaby.

Vondráček popisuje Jarmilu Hennerovou jako hezkou hnědovlásku průměrné výšky a výživy, tichou, velmi inteligentní, s bystrými postřehy a smyslem pro humor, ale i jako velmi energickou ženu do pohody i nepohody [14]. Hennera prý nikdy nezměnila, ač se o to snažila.

Po svatbě práce na klinice zanechala, ale zůstala organizována ve Spolku diplomovaných sester. Stála u zrodu časopisu Diplomovaná sestra. V roce 1930 se ji snažil získat prof. Arnold Jirásek pro svou kliniku, ale ona, ač ji to patrně velmi mrzelo, odmítla. Odůvodnila to tím, že s tím manžel nesouhlasí, že by se neobešel bez její pomoci při vědecké práci a že v případě možnosti nástupu zpět do práce by měla zůstat věrná I. interní klinice [41].

Jarmila nicméně zůstala činná ve svém oboru. V květnu 1945 se účastnila zajištění bývalého sanatoria Československého červeného kříže v Žitné ulici a podílela se na zřízení prozatímní nemocnice pro navrátilce z koncentračních táborů v těchto prostorách. Od roku 1945 se pak věnovala rozvoji postgraduálního vzdělávání sester, autorsky se podílela na knize Přehled neurologie pro ošetřovatelky a vybudovala s dalšími Vyšší ošetřovatelskou školu. Škola byla bohužel násilně zestátněna a v roce 1950 byly zakladatelky od školy zcela odstřiženy. Pro paní Hennerovou to byla podle vzpomínek velká bolest [45]. Od února do května 1949 byla dokonce vězněna. Důvod neznáme, ale mohla tu být jistě souvislost s nedobrovolným zestátněním ošetřovatelské školy [47]. Později byla průkopnická práce paní Henne-

proLékaře.cz | 3.11.2026

Obr. 10. Jarmila a Kamil Hennerovi na cestách – Gdyně 1933. Publikováno se souhlasem Archivu Akademie věd.

Fig. 10. Jarmila and Kamil Henner on the road – Gdynia, 1933. Published with the permission of the Archives of the Academy of Sciences.

Obr. 11. Hrobka Hennerových na pražském Vyšehradě (foto autorky).

Fig. 11. The Henner family tomb at Vyšehrad in Prague (photo by the author).

rové oceněna čestným členstvím Mezinárodní ošetřovatelské organizace Florence Nightingaleové. Jarmila Hennerová svého manžela přežila o více než deset let a zemřela dne 24. září 1978 ve věku 79 let na chalupě v Hostimi.

Zdravotní stav Kamila Hennera

V mladém věku, patrně při druhém studijním pobytu ve Francii (1927), se Kamil i jeho žena nakazili paratyfem B ze špatně omytého salátu, ale oba se naštěstí uzdravili [14]. Henner v průběhu života trpěl na recidivující erysipel dolních končetin, ale jinak byl patrně vcelku zdráv. Někdy v 50. letech mu pro zhoršené dýchání byly odstraněny polypy z nosu. Histologický nález byl podezřelý, proto bylo nutné provést radikální operaci a poté ozařování kobaltovou lampou. Henner pak trpěl poruchou polykání a měl oteklou polovinu obličeje. Postupně se vše upravilo. V. Vondráček k tomu uvádí: „Kamil, pokud nebyl deformován po ozařování, opravdu vypadal celkem dobře." Říkával však: „Nojo, ale jak to vypadá uvnitř, člověk neví." [14].

Smrt

Smrt dostihla Kamila Hennera poměrně náhle. Informací o jeho nemoci a skonu existuje minimum, a tak nechme opět vyprávět Vladimíra Vondráčka, který poslední dny Hennerovy zachytil takto:

„Jednou večer byl Kamil s Jarmilkou ve své chalupě, které říkali Skorka, ve vesnici zvané Hostim. …Byli tam oba jeho synovci, Pujmanové (Vojtěch Pujman 1921–1986 a Petr Pujman 1929–1989, pozn. autorky), které měl velmi rád. Byl veselý, šťastný, rozjařený. V noci dostal dosti prudké bolesti v pravé jámě kyčelní. Diagnostikoval si apendicitis, dával si zatím studené obklady. Ráno se mu přitížilo a Jarmilka ho odvezla do motolské nemocnice. Prof. Niederle (Bohuslav Niederle, 1907–2000, profesor chirurgie) byl ještě na dovolené mimo Prahu, ale Kamilovi bylo stále hůř a hůř. Konziliáři se střídali. Již byl na operačním stole, ale anesteziolog pro celkový špatný stav nedal svolení k operaci. Vědomí bylo zachováno až do konce. Nemoc trvala sotva 14 dnů. Při pitvě byla zjištěna prasklá výduť břišní aorty a několik litrů krve v dutině břišní" [14]. Kamil Henner zemřel v noci z 26. na 27. srpna 1967 [17].

Jeho nečekaná a rychlá smrt zaskočila úplně všechny – rodinu, spolupracovníky, žáky i širokou veřejnost. Na pohřbu se shromáždilo obrovské množství lidí [48]. Mezi řečníky byl samozřejmě i rektor univerzity a zároveň nástupce Kamila Hennera Oldřich Starý. Henner byl pohřben v rodinné hrobce na pražském Vyšehradě (obr. 11), kde se ve výroční den jeho smrti scházeli jeho nejstarší žáci a kladli ke hrobu květiny [49]. Tak skončila velká „hennerovská" epocha československé neurologie.

proLékaře.cz | 3.11.2026

Poděkování

Autorka děkuje za cenné podněty k tématu a za pomoc s archivními materiály následujícím osobám: prof. MUDr. Evžen Růžička, DrSc., prof. MUDr. Josef Vymazal, DSc., PhDr. Jan Chodějovský, PhDr. Dagmar Hájková, PhD., Bc. Hedvika Cacarová.

Grantová podpora

Tato práce byla podpořena: Výzkumný program Cooperatio Neurosciences, Univerzita Karlova a MZ ČR–RVO–VFN64165.

Konflikt zájmů

Autoři deklarují, že v souvislosti s předmětem studie nemají žádný konflikt zájmů.

Literatura

1. Wikipedie: Seznam rektorů Univerzity Karlovy. [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Seznam_rektor%C5%AF_Univerzity_Karlovy.
2. Wikipedie: Kamil Henner (právník). [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kamil_Henner_(pr%C3%A1vn%C3%ADk).
3. Vondráček V. Lékař vzpomíná. Praha: Avicenum 1973.
4. Archiv Akademie věd ČR, fond Kamil Henner, Životopisy a dotazníky, sign. Ic, inv. č. 24.
5. Vítek J. Jubileum akademika Kamila Hennera. Časopis Lékařů Čes 1965; 104(13): 359–360.
6. Vondráček V. Kamil Henner. Časopis Lékařů Čes 1945; 84(13): 439–439.
7. Vítek J. Práce a dílo Kamila Hennera. Českoslov Neurol 1965; XXVIII(3): 133–144.
8. Vondráček V. Lékař dále vzpomíná. Praha: Avicenum; 1977.
9. Seifert J. Všecky krásy světa. 2. přepracované vydání. Praha: Eminent 1999.
10. Archiv Akademie věd ČR, fond Kamil Henner, Fotografie rodinné, sign. Va, inv. č. 1837.
11. Památník národního písemnictví, Literární archiv, fond Marie Pujmanová: Anna Natálie Bartošová.
12. Svobodný P. Kamil Henner. Časopis Lékařů Čes 2006; 145(8): 680.
13. Archiv Akademie věd ČR, fond Kamil Henner, Koncepty původce fondu neurčeným osobám, sign. IIb/4, inv. č. 1168.
14. Vondráček V. Konec vzpomínání. Praha: Avicenum 1988.
15. Černý K, Hlaváčková L, a kolektiv autorů. Biografický slovník 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy I: A-L. první. Praha: Nakladatelství Karolinum 2018.
16. Svobodný P. Pražské neurologické kliniky v letech (1936) 1938–1945. Acta Univ Carol – Hist Univ Carol Prag 2019; 59(2): 43–68.
17. Starý O. Zemřel akademik Kamil Henner. Časopis Lékařů Čes 1967; 106(37): 1000.
18. Henner K. Asist. Milada Steinová. Neurol Psychiatr Českoslov 1945; 18(VIII).
19. Růžička E. Ladislav Haškovec a založení Kliniky pro choroby nervové Univerzity Karlovy. Cesk Slov Neurol N 2026; 89/122(1): 27–37. doi: 10.48095/cccsnn202627.
20. Hlaváčková L, Svobodný P. Dějiny všeobecné nemocnice v Praze 1790–1952: k 200. výročí založení nemocnice. Praha: Karolinum 1990.
21. Archiv Akademie věd ČR, fond Oldřich Starý Moje činnost v protifašistickém odboji, sign. Ic, inv. č. 34.
22. Henner K. České lékařství za války. Časopis Lékařů Čes 1945; 84(27): 968–970.
23. Vítek J. Akademik prof. Dr. a Dr. h.c. Kamil Henner – K jeho šedesátým narozeninám. Neurol Psychiatr Českoslov 1955; XVIII(2): 81–83.
24. Blažková L. Prof. Albrecht a moje obrana. Časopis Lékařů Čes 1946; 85(15): 533–535.
25. Neuwirt K. K šedesátým narozeninám akademika Kamila Hennera. Prakt Lékař 1955; 35(7): 145–146.
26. Havránková P, Förstl H, Růžička E. Život a smrt prof. Kurta Albrechta – posledního přednosty Psychiatricko-neurologické kliniky Německé Karlovy Univerzity v Praze. Cesk Slov Neurol N 2025; 88/121(5): 316–324. doi:10.48095/cccsnn2025316
27. Archiv Akademie věd ČR, fond Kamil Henner, Vzpomínky oslavné projevy, sign. Vb, inv. č. 1842.
28. Pamětní kniha Neurologické kliniky. Archiv Neurologické kliniky I. LF UK a VFN v Praze (1940–).
29. Archiv Akademie věd ČR, fond Kamil Henner, Veřejná činnost – organizačně – vědecká činnost, sign. IVa, inv. č.1699.
30. Hledání ztraceného času: Poslední léta Edvarda Beneše. [online]. Dostupné z: https://www.ceskatelevize.cz/porady/873537-hledani-ztraceneho-casu/207522161510026/.
31. Archiv Univerzity Karlovy: Seznam přednášek, které se budou konati na Karlově universitě v Praze v zimním běhu 1927–1928. Akademický senát Karlovy university v Praze; 1927.
32. Archiv Univerzity Karlovy: Seznam přednášek na Fakultě všeobecného lékařství ve studijním roce 1966–1967. Universita Karlova 1966.
33. Růžička E. Kamil Henner. Časopis Lékařů Čes 2007; 146(8): XXVII–XXVIII.
34. Syllaba L, Henner K. Contribution a l'independance de l'athetose double idiopathique et congenital. Revue Neurologique 1926; (1): 541–62.
35. Vymazal J. 10 roků od úmrtí akademika Kamila Hennera. Časopis Lékařů Čes 1977; 116(34): 1072.
36. Henner K. Proč nemůže neurolog souhlasit s dnešním pojetím a pravidly boxingu. Časopis Lékařů Čes 1963; 102(16): 417–421.
37. Klimková – Deutschová E. Kamil Henner – Zakladatel moderní neurologie (K nedožitým osmdesátinám). Časopis Lékařů Čes 1975; 114(22): 686–688.
38. Henner K. Speciální neurologie pro mediky a lékaře. Praha: Zdravotnické nakladatelství 1952.
39. Šimek J. K padesátinám profesora dr. K. Hennera. Časopis Lékařů Čes 1945; 84(13): 440–441.
40. Vítek J. Za akademikem Kamilem Hennerem. Českoslov Neurol 1967; 30(6): 353–354.
41. Archiv Akademie věd ČR, fond Kamil Henner, Korespondence osobní, sign. IIb, inv. č. 421.
42. Lesný I. Z pamětí neurologa. strojopis, nepublikováno.
43. Archiv Akademie věd ČR, fond Kamil Henner, Fotografie – sólo, karikatury, sign. Va, inv. č. 1836.
44. Archiv Akademie věd ČR, fond Kamil Henner, Osobní doklady, diplomy, legitimace, sign. Ia, inv. č. 22a.
45. Šindlerová M, Roušarová J. Průkopnická práce prvních školených sester: Jarmila Hennerová – Rösslerová. Zdr Pr 1971; 21(12): 22–24.
46. MyHeritage: Jarmila Hennerová (rozená Rösslerová). [online]. Dostupné z: https://www.myheritage.cz/research/collection-1/myheritage-rodokmeny?itemId=OYYV7EPQJWXJDKEU27QQ7F6LRK4ALZQ-3-17&action=showRecord&recordTitle=Jarmila+Hennerov%C3%A1+%28rozen%C3%A1+R%C3%B6sslerov%C3%A1%29.
47. Archiv Akademie věd ČR, fond Vladimír Vondráček, sign. I, paměti, rukopisy.
48. Archiv Akademie věd ČR, fond Kamil Henner, Pohřeb K. Hennera, sign. Va, inv. č. 1839.
49. Wikipedie: Kamil Henner (lékař). [online]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Kamil_Henner_(lékař).

Impakt faktor časopisu Česká a slovenská neurologie a neurochirurgie pro rok 2024 činí **0,4**.